

Limbajul televizat – expresie a mijloacelor tehnice de comunicare

Dumbrăveanu Andrei,
Departamentul Radio și Televiziune,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, Universitatea de Stat din Moldova.
e-mail:dumbraveanu.andrei@gmail.com

Abstract: The emergence and development of the technical means of television has made demands for the establishment of an appropriate media language. Television journalism has solved the problem by borrowing the language directly from cinema. To respond to market challenges and temptations of the new digital television systems improve their language television. It is a complex process which calls for joining the efforts both of the creators of television products and the television technical engineers.

Keywords: montaj, cinematografie, sisteme digitale, televiziune, smartphone, limbaj.

Actualitatea temei. Evoluția mijloacelor tehnice de comunicare audiovizuală acționează și asupra limbajului produselor mediatice audiovizuale.

Ne propunem **ca scop** să urmărim evoluția limbajului producției de televiziune, considerându-l un limbaj preluat din cinematografie și adaptat în funcție arsenalul tehnic și tehnologic al televiziunii.

Problemele și descrierea soluționării lor.

Istoria televiziunii ne dovedește că transmiterea imaginilor la distanță datorează invenției unor dispozitive aparent ne semnificative. În ajunul anului 1883 într-o cameră de hotel din Berlin Paul Nipkow inventa telescopul electric sau Discul lui Nipkow – un element de bază pentru descompunerea mecanică a imaginii și transformarea ei în oscilații electrice și mai apoi în unde electromagnetice. Astfel au fost puse bazele televiziunii mecanice. În 1897 un alt inventator german, fizicianul Karl Braun a descoperit tubul catodic care a constituit elementul cheie pentru televiziunea electronică – bunicuța televiziunii moderne.

Când inventatorii germani erau preocupați de transmiterea imaginilor la distanță, la Paris doi ingineri francezi, frații Auguste și Louis Lumière, în 1895 demonstau „aparatură crono-fotografică” – o invenție care fixa realitatea fotografică în imagini dinamice – camera de filmat. Astfel se naștea cinematografia. Și televiziunea și cinematografia au fost concepute în aceeași perioadă, la sfârșitul sec. XIX, numai că cinematografia a demarat mai ușor. Tehnicile de filmare, de proiecție, de producere și distribuție a filmelor s-au dovedit a fi mai puțin

sofisticate decât cele care asigurau transmiterea fără fir a imaginii la distanță – televiziunea, deși și cinematografia, și televiziunea au putut să apară și să existe numai datorită unui simplu fapt ce constă în „imperfecțiunea” recepționalizării imaginii de către creierul uman, numit inerența vederii.

Tehnica de producere cinematografică evoluează repede și filmul îmbracă o haină făcută din stofă de sinteză a mai multor arte: literatură, teatru, pictură, muzică, fotografie, design. El își cultivă propriul limbaj de cinema, bazat pe montaj - unirea cadrelor și a planurilor filmate sub unghiuri gândite și realizate de regizori și operatori.

Printre pionierii limbajului filmic sunt George Melies[1] David Griffith[1], Serghei Eisenstein[3], Dziga Vertov[3], Lev Kulișov[3], Robert Flaherty[1], John Grierson[1], Andrei Tarkovsky[2], Federico Fellini[2]. Gramatica filmului este perfecționată permanent.

Evoluția tehnicii de televiziune a produs schimbări mai puțin spectaculoase în tehnicile de creație a produselor mediatice televizate. Din start copila mezină – televiziunea a învățat să meargă, să vorbească și să scrie de la sora ei mai mare - cinematografia. Un timp relativ îndelungat emisiunile televiate se produceau în mare parte numai în studiouri și erau transmise cu ajutorul unor camere de luat vederi masive și greu de manevrat. Fiecare operator de imagine avea și un asistent ca să tragă după el camera prin studio. În studio se produceau și montajele direct a emisiunilor. În fața a două camere asistentul prezenta imaginile (fotografii, desene, obiecte, machete de decor, de arhitectură etc). Alte două-trei camere luau imaginile participanților la discuție. Regizorul efectua un montaj de tip liniar - un tip de montaj preluat din cinematografie, deși televiziunea și-l atribuie din cauza utilizării permanente. Montajul liniar prevede filmarea unui eveniment cu mai multe camere plasate în diferite locuri, ceea ce asigură multitudinea unghiurilor de filmare. Mai apoi secvențele sunt lipite în ordinea derulării evenimentului. Televiziunea utilizează montajul liniar în transmiterea directă (sau în înregistrări) a reportajelor de la evenimente de masă (demonstrații, concerte, manifestări sportive etc).

După loc de realizare televiziunea produce emisiuni de studio și pe teren. Emisiunile de teren la început erau

realizate pe peliculă de cinema, cu camere de cinema. Și filmările și montajele se efectuau conform rigorilor cinematografice, utilizând limbajul filmic. Mai târziu televiziunile de generația a treia și ulterioare utilizează camerele video analogice și digitale și respectiv și mese de montaj. Și filmările și montajul sunt efectuate conform principiilor elaborate de mentorii cinematografeiei pentru montajul consecvent, narativ, asociativ, paralel, intelectual, pe verticală etc. Treptat televiziunea își asumă funcțiile cinematografeiei de informare. Nici un studio de filme documentare nu produce astăzi jurnale de știri. Or, până prin anii '90 ai secolului trecut, jurnalele de actualități se produceau la televiziuni, dar și la studiourile de filme, conform unor tradiții din anii interbelici.

În societatea contemporană, bazată pe comunicare, între televiziune și cinematografie nu există hotare clar marcate. Televiziunea LCD, LED și O-LED cu diagonalele ecranelor cuprinse între 101 cm și 216 cm pot fi procurate de oriunde. Aceste televizoare conectate la canale specializate cum sunt: *Discovery Channel*, *History Channel*, *Reality Show "Survivor"*, *Alive*, *Animal Planet*, *Discovery Science* aduc în casele spectatorilor documentare televizate de calitate. Istoria cinematografeiei ne dovedește că produsele televizate realizate de aceste canale au rădăcini în cinematografia de nonficțiune. Tratarea temelor, metodele de expunere a mesajului, limbajul imaginii și a montajului pornesc din timpurile căutărilor novatorii ale lui Robert Flaherty, John Grierson, Dziga Vertov, iar motoarele emisiunilor de propagandă ale Postului de televiziune *Россия РТР* ale serialelor televizate unde este invocată istoria perioadei staliniste a personajelor din biroul politic a lui Iosif Stalin și a urmașilor săi sunt alimentate de energiile emanate în timp de școala cinematografică ale lui Serghei Eisenstein. Televizoarele cu diagonala ecranelor de la 190 cm până la 216 cm pot servi și în calitate de cinematograf de familie.

NOUTATEA ȘI ORIGINALITATEA REZULTATELOR OBTINUTE

Analiza limbajului produselor televizate în societatea comunicării și a transparenței dovedește, că televiziunea își asumă limbajul cinematic în realizarea produselor ei însă nu este și responsabilă pentru calitatea acestor produse.

Pe altă dimensiune se situează și telefonii mobilă. Smartphonurile "inteligente" dotate cu camere de filmat și aparate de fotografiat de performanță pot accesa Internetul. Ele reprezintă polul opus al televizoarelor LCD, LED, O-LED. Smartphonurile sunt înzestrate cu programe de filmare, montaj, iar performanța lor permite producerea știrilor fulger și pentru posturile de

televiziune. Accesul la Internet face posibilă recepționarea programelor de televiziune și a filmelor de ficțiune și nonficțiune. Este un nonsens să urmărești la Smarthphon filme, știri TV, programe de divertisment. El are o altă menire, care până în prezent nu este exploatată din plin. Smartphonul poate fi utilizat în producerea de jurnale de actualități speciale pentru rețelele de telefonie mobilă. Pentru asta e nevoie de a adopta limbajul televizat al producerii de știri la specificul smartphonului. În primul rând realizatorii acestor programe de actualități vor ține cont că mărimea ecranului la telefonul mobil este alta decât a televizorului, iar condițiile de recepționare a știrii la smartphone se deosebesc de cele din fața televizorului. Totodată operativitatea recepționării știrilor în rețea de telefonie mobilă este mai mare decât prin televiziune. Toate acestea fac oportună perfecționarea limbajului în condițiile producerii de programe informative televizate pentru utilizatorii de smartphonuri.

CONCLUZII

Limbajul producției de televiziune este un limbaj preluat din cinematografie. Acest limbaj nu este încorsetat în tiparile producției ci se află în continuă perfecționare în funcțiile de oportunitățile tehnicii de comunicare audiovizuală și cerințele pieții. Noile tehnici digitale lansează provocări creatorilor de produse televizate. Perfecționarea limbajului acestora devine tot mai necesară și solicită eforturi conjugate atât din partea jurnaliștilor, regizorilor, operatorilor de imagine, editorilor, cât și a inginerilor proiectanți, programatori și exploatare de tentică audiovizuală, multimedia.

BIBLIOGRAFIE

- [1] Sadoul,G. Istoria cinematografului mondial de la origini până în zilele noastre.Edidura Științifică,București, 1961.
- [2] Муссинский, И. Сто великих режиссёров. Вече, Москва, 2009.
- [3] Авдул-Касымов,Х и др.История советского кино, т1 1917-1931, Искусство, Москва 1969.